

## POSTANOWIENIE

Dnia 8 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania J. N.  
przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw  
Wewnętrznych i Administracji w Warszawie  
o wysokość policyjnej renty inwalidzkiej,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń  
Społecznych w dniu 8 kwietnia 2025 r.,  
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku  
z dnia 29 sierpnia 2023 r., sygn. akt III AUa 821/22,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

(J.K.)

## UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 29 sierpnia 2023 r. oddalił apelację J. N, od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 9 lutego 2022 r., oddalającego wniesione przez niego odwołanie od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji z 7 czerwca 2017 r., ponownie ustalającej wysokość przysługującej ubezpieczonemu renty inwalidzkiej, od 1 października 2017 r. na kwotę 1.000 zł. Podstawę materialno-prawną wydania decyzji stanowił art. 22a ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej,

Biuro Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., późn. zm. 1121, dalej jako „ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy” lub „ustawa zaopatrzeniowa”) dodany przez art. 1 pkt 7 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2016 r., poz. 2270 dalej jako „ustawa nowelizacyjna”), a także informacja z Instytutu Pamięci Narodowej z dnia 7 kwietnia 2017 r. o przebiegu służby J. N.

Od powyższego wyroku skargę kasacyjną wywiódł odwołujący się, zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. W podstawach skargi podniósł zarzut naruszenia przepisów postępowania, to jest: art. 385 k.p.c. przez bezzasadne oddalenie apelacji w sytuacji, gdy Sąd pierwszej instancji w sposób nieprawidłowy, z naruszeniem art. 13b ustawy zaopatrzeniowej, zakwalifikował obowiązki wykonywane przez J.N. od 1 lutego 1982 r. do 31 lipca 1990 r. jako służbę na rzecz totalitarnego państwa; art. 385 k.p.c. przez bezzasadne oddalenie apelacji w sytuacji, gdy Sąd pierwszej instancji dokonał nieprawidłowej oceny materiału dowodowego, czym naruszył art. 233 § 1 k.p.c. Sąd pierwszej instancji przyjął, że J.N. pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, podczas gdy z materiału dowodowego nie wynika, że dokonywał działań określonych w art. 13b ust. 1 pkt 5 lit. c) tiret czwarty oraz art. 13b ust. 1 pkt 5 lit. e) tiret szósty ustawy zaopatrzeniowej, gdyż w ramach Wydziałów, w których pełnił służbę, nie dopuścił się nigdy jakiegokolwiek deliktu dyscyplinarnego i rażącego naruszenia obowiązków służbowych, jak również w okresie od 1 września 1986 r. do 15 lipca 1990 r. nie pracował łącznie przez 411 dni, które to ustalenia wynikają ze zgromadzonego materiału dowodowego i winny prowadzić do uchylenia orzeczenia Sądu pierwszej instancji, a nie oddalenia apelacji J. N.

Wobec przedstawionych zarzutów skarżący wniósł o uchylenie w całości wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania. Ponadto wniósł o zasądzenie od organu emerytalnego na

rzecz skarżącego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący podniósł, że w niniejszej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne odnoszące się do kwestii charakteru czynności byłych funkcjonariuszy resortu bezpieczeństwa, które mogłyby stanowić o konieczności obniżenia wysokości przysługujących im świadczeń emerytalnych, a których dokładny katalog nie jest prawnie określony i zależy od interpretacji sądu. Ponadto, w związku z wysokim stopniem niedookreślenia charakteru „służby na rzecz totalitarnego państwa” w niniejszej sprawie występuje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Niejednoznaczne linie orzecznicze występujące w tzw. sprawach „dezubekizacyjnych” implikują konieczność rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy charakteru działań byłych funkcjonariuszy, które uzasadniają uznanie ich za „służbę, na rzecz totalitarnego państwa, co pozwoli na odejście od zasady odpowiedzialności zbiorowej przy rozstrzyganiu spraw przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c.). Powołanie się na przesłanki przedsądu związane jest z funkcją przypisaną Sądowi Najwyższemu, jako sądowi kasacyjnemu, który nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu

publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej, jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania z powołaniem się na jedną z ustawowych przyczyn wraz ze stosownym do niej uzasadnieniem. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek (postanowienia Sądu Najwyższego: z 25 września 2024 r., III USK 91/24, LEX nr 3777577; 25 lutego 2025 r., III USK 5/24, LEX nr 3842853).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione. Zagadnieniem prawnym jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla którego rozwikłania dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, a którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także innych podobnych spraw (postanowienia Sądu Najwyższego: z 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116; 18 września 2024 r., II USK 122/24, LEX nr 3768181). Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wyводу prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (postanowienia Sądu Najwyższego: z 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691; 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51; 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; 31 stycznia 2013 r.,

II CSK 479/12, LEX nr 1293729; 6 lutego 2024 r., I PSK 20/23, LEX nr 3669669; 3 lipca 2024 r., III PSK 126/23, LEX nr 3732398; 25 września 2024 r., III PSK 46/24, LEX nr 3777582; 9 października 2024 r., I USK 68/24, LEX nr 3778875). Nie można przy tym zasadnie twierdzić, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy we wcześniejszym orzecznictwie wyraził swój pogląd w podnoszonej kwestii, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające jego zmianę. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, Nr 12, poz. 151; 12 sierpnia 2014 r., I UK 64/14, LEX nr 2630721; 28 maja 2024 r., I CSK 2813/23, LEX nr 3721305; 6 marca 2025 r., I CSK 2314/24, LEX nr 3842887).

W zakresie drugiej ze wskazywanych przez skarżącego przesłanek przedsądu należy mieć na względzie, że przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na tym etapie o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c., to jest istnieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365; 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383; 12 grudnia 2023 r., II PSK 64/23, LEX nr 3692330). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009, nr 3-4, poz. 43; 23 października 2024 r., III USK 332/23, LEX nr 3772083; 3 grudnia 2024 r., III USK 226/24, LEX nr 3801321).

Odnosząc się do sugerowanych we wniosku przyczyn, w których skarżący upatruje potrzebę rozpoznania wniesionej skargi, należy mieć na względzie, że nie

wskazał on przepisu prawa na kanwie, którego formułuje zagadnienie prawne i konstruuje wniosek uzasadniony potrzebą wykładni, nadto nie przedstawił pogłębionej argumentacji prawniczej, w której podjąłby się przedstawienia interpretacji zaistniałego w jego ocenie problemu. Jak wywiedziono powyżej, zagadnienie prawne wiąże się z określonym przepisem prawa, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także innych podobnych spraw, zaś twierdzenie o występowaniu potrzeby wykładni niewątpliwie dotyczy ściśle określonych przepisów prawnych, które w ocenie skarżącego budzą poważne wątpliwości lub wywołują rozbieżności w orzecznictwie sądów i jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących owo zagadnienie, co niewątpliwie winno wynikać z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W tym wyraża się publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej. Celem realizowanym w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej jest bowiem ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni przepisów prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój jurysprudencji i prawa pozytywnego, a nie korekta orzeczeń wydawanych przez sądy powszechne (postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147; 29 listopada 2023 r., III USK 157/23, LEX nr 3632804; 3 grudnia 2024 r., III USK 226/24, LEX nr 3801321; J. Paszkowski (w:) Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, tom I, red. T. Szancilo, Warszawa 2023, s. 1756). Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że skarga kasacyjna w zakresie zawartego w niej wniosku o przyjęcie do rozpoznania oraz jego uzasadnienia nie spełnia wymagań stawianych temu nadzwyczajnemu środkowi zaskarżenia.

Podkreślenia wymaga, że zagadnienie, na które powołuje się skarżący, odnoszące się do charakteru czynności byłych funkcjonariuszy resortu bezpieczeństwa, w zakresie użytego, na gruncie art. 13b ustawy zaopatrzeniowej, pojęcia „służby na rzecz państwa totalitarnego” było przedmiotem już licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego. Kwestie podnoszone we wniosku o przyjęcie

skargi kasacyjnej do rozpoznania w ramach formułowanego przez skarżącego zagadnienia prawnego i potrzeby wykładni przepisów zostały rozstrzygnięte w powołanej przez Sąd Apelacyjny uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2020 r., III UZP 1/20, (OSNP 2021 nr 3, poz. 28). W uchwale tej przyjęto, że kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” określone w art. 13b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka. W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że stwierdzenie pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. nie może być dokonane wyłącznie na podstawie informacji Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (kryterium formalnej przynależności do służb), lecz na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka służących reżimowi komunistycznemu (art. 13b ust. 1 w związku z art. 13a ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej). Stąd nie można zaaprobować stanowiska, że w każdym przypadku kryterium pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa określone w art. 13b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy jest spełnione już tylko w przypadku formalnej przynależności do wymienionych w nim służb. Utrwalony też jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd, że sąd ubezpieczeń społecznych, rozpoznający sprawę w wyniku wniesienia odwołania od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie ponownego ustalenia (obniżenia) wysokości emerytury policyjnej byłego funkcjonariusza Służby Bezpieczeństwa, nie jest związany treścią informacji o przebiegu służby w organach bezpieczeństwa państwa przedstawionej przez Instytut Pamięci Narodowej zarówno co do faktów (ustalonego w tym zaświadczeniu przebiegu służby), jak i co do kwalifikacji prawnej tych faktów (zakwalifikowania określonego okresu służby jako służby w organach bezpieczeństwa państwa). Związanie to obejmuje jedynie organ emerytalny, który przy wydawaniu decyzji musi kierować się danymi zawartymi w informacji o

przebiegu służby. Ustalenia faktyczne i interpretacje prawne Instytutu Pamięci Narodowej nie mogą natomiast wiązać sądu, do którego wyłącznej kompetencji (kognicji) należy ustalenie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia w przedmiocie prawa do emerytury policyjnej i jej wysokości oraz odpowiednia kwalifikacja prawna (subsumcja) ustalonych faktów. W powołanej wyżej uchwale III UZP 1/20 podkreślono też, że informacja o przebiegu służby jest wprawdzie dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 k.p.c., ale przeciwko niemu mogą być przeprowadzane przeciwdowody. W rezultacie, co do zasady, to od wyniku postępowania dowodowego zależy ocena prawna spornego okresu z perspektywy art. 13b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, w której bierze się pod uwagę przede wszystkim formację, w której pełniona była służba, a także zajmowane stanowisko czy stopień służbowy oraz przebieg służby. Określenie formacji/instytucji (z uwzględnieniem jednostek wymienionych w art. 13b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy) ma istotne znaczenie z uwagi na to, że zakres i przedmiot ich działalności może *prima facie* potwierdzać, że były one bezpośrednio ukierunkowane na realizowanie charakterystycznych dla ustroju totalitarnego zadań i funkcji i takie zadania wykonywali wszyscy - bez wyjątku - funkcjonariusze służący w danej jednostce organizacyjnej, stanowiący jej strukturę, bez której niemożliwe byłoby wykonywanie przypisanych tej jednostce zadań (wyroki Sądu Najwyższego: z 18 kwietnia 2023 r., I USKP 40/22, LEX nr 3602783; 17 maja 2023 r., I USKP 63/22, LEX nr 3563400; 10 grudnia 2024 r., III USKP 143/23, LEX nr 3801333). Trzeba mieć też na względzie, że skoro art. 13b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy łączy służbę na rzecz totalitarnego państwa z samym podjęciem służby w instytucjach i formacjach w tym przepisie wymienionych, to można przyjąć, że istnieje domniemanie faktyczne (wynikające z informacji o przebiegu służby potwierdzającej służbę w tych jednostkach), że służba w nich była służbą na rzecz totalitarnego państwa.

Należy zaznaczyć, że zapadły już orzeczenia Sądu Najwyższego wprost dotyczące kwestii podnoszonej przez skarżącego. Sąd Najwyższy przyjmuje, że w ujęciu „instytucjonalnym” sam fakt pełnienia służby w określonej jednostce może wypełniać kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa”, mimo braku po stronie odwołującego się indywidualnych działań bezpośrednio zmierzających do



naruszania podstawowych praw i wolności człowieka samoistnie nie wyklucza takiej kwalifikacji (wyrok Sądu Najwyższego z 16 marca 2023 r., II USKP 120/22, OSNP 2023, nr 9, poz. 104). W wyroku tym podkreślono, że „naruszanie podstawowych praw i wolności człowieka” jest wypadkową działań „instytucjonalnych” oraz „indywidualnych” wyjaśniając, że „totalitaryzm” jako cecha określonego państwa jest wypadkową indywidualnych działań łamiących podstawowe prawa i wolności, ale również realizuje się w „kooperatywnych działaniach” ludzi skupionych w instytucjach, których zadaniem jest ograniczanie praw i wolności obywateli. W rezultacie Sąd Najwyższy uznał, że w trakcie kwalifikacji dokonywanej na podstawie art. 13b ust. 1 w związku z art. 15c ust. 1 pkt 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy nie jest wystarczające podkreślenie, że odwołujący się osobiście nikomu nie szkodził i że nie prowadził sam działalności operacyjnej. Należy to ustalenie (niekwestionowane w sprawie) skonfrontować ze spojrzeniem „instytucjonalnym”, a więc z tym, czym zajmowała się dana jednostka (wyrok Sądu Najwyższego z 27 sierpnia 2024 r., I USKP 87/23, LEX nr 3748677).

Wracając do realiów niniejszej sprawy, trzeba wskazać, że w informacji z 7 kwietnia 2017 r. Instytut Pamięci Narodowej - Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu na podstawie posiadanych akt osobowych wnioskodawcy stwierdził, że w okresie od 1 lutego 1982 r. do 31 lipca 1990 r. J. N. pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy.

Z ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd pierwszej instancji i przejętych przez Sąd drugiej instancji wynika, iż 15 kwietnia 1980 r. ubezpieczony został przyjęty do służby w Milicji Obywatelskiej na stanowisko kursanta PCP w G., następnie 6 lipca 1980 r. złożył ślubowanie funkcjonariusza Milicji Obywatelskiej. Z dniem 2 października 1980 r. decyzją kierownictwa PCP ZOMO ubezpieczony został oddelegowany do pracy w Wydziale Paszportów KWMO w G., wówczas zajmował się realizacją wniosków paszportowych. Do obowiązków ubezpieczonego należało m.in. wypisywanie paszportów, przyklejanie zdjęć. Ubezpieczony nie był upoważniony do wydawania decyzji w przedmiocie odmowy/przyznania paszportu. Jednak z dniem 1 lutego 1982 r. ubezpieczony został mianowany na stanowisko młodszego inspektora Wydziału Paszportów na wolnym etacie inspektora Referatu Paszportów w T.. W opinii służbowej z 18 kwietnia 1983 r. wskazano m.in., że J. N.

posiadał predyspozycje do realizacji zadań o charakterze operacyjnym. Następnie 14 września 1983 r. ubezpieczony został przeniesiony do Wyższej Szkoły Oficerskiej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Legionowie, zaś od 28 czerwca 1986 r. pozostawał w dyspozycji Szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w G.. Z dniem 1 lipca 1986 r. J. N. został mianowany na stanowisko inspektora Inspektoratu II Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w G.. Wówczas ubezpieczony pracował jako samodzielny pracownik operacyjny, na odcinku kontroli operacyjnej grup prowadzących działalność sprzeczną z obowiązującym porządkiem prawnym. Z nałożonych obowiązków wywiązywał się wzorowo, osiągając bardzo dobre wyniki. Przez pracę z osobowymi źródłami operacyjnymi oraz prowadząc sprawy, systematycznie pogłębiał swoje doświadczenie umożliwiające samodzielne prowadzenie i organizowanie przedsięwzięć operacyjnych. W opinii służbowej z 15 listopada 1988 r. wskazano, że zadania służbowe ubezpieczony realizował z dużym zaangażowaniem, wykazując w rozwiązywaniu problemów operacyjnych wiele własnej inicjatywy. Był pracownikiem sumiennym, odpowiedzialnym, dbał o przestrzeganie tajemnicy państwowej i służbowej. Ubezpieczony należał do wyróżniających się funkcjonariuszy. Był zdyscyplinowany, zaangażowany w wykonywaniu zadania. Nie zaobserwowano przeszkód w wykonywaniu obowiązków służbowych. W 1988 r. ubezpieczony został wyróżniony Brązową Odznaką „Za Zasługi w Ochronie Porządku Publicznego” oraz nagrodą pieniężną Ministra Spraw Wewnętrznych. Z dniem 1 lipca 1986 r. J. N. został mianowany na stanowisko inspektora Inspektoratu 2 Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w G.. W okresie od 1 października 1986 r. do 8 listopada 1986 r. ubezpieczony był hospitalizowany w Szpitalu Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych G. z rozpoznaniem zespołu chorego węzła zatokowego. Od tego czasu ubezpieczony pozostawał pod stałą opieką poradni kardiologicznej. Z kolei z dniem 1 stycznia 1989 r. ubezpieczony został mianowany na stanowisko starszego inspektora Inspektoratu II Służby Bezpieczeństwa. W uzasadnieniu wniosku personalnego podano, że podczas dwuletniego okresu pracy w jednostce ubezpieczony wykazał się dobrą znajomością teorii i praktyki pracy operacyjnej. Osiągane przez niego wyniki pracy oceniono jako dobre. Zauważono, że ubezpieczony przejawiał wiele

samodzielności i inicjatywy. Był pracownikiem operatywnym. Orzeczeniem z 18 maja 1990 r. Wojewódzkiej Komisji Lekarskiej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w G., ubezpieczony został zaliczony do III grupy inwalidów z ogólnego stanu zdrowia i w związku ze służbą. Z dniem 31 lipca 1990 r. w związku z orzeczeniem komisji lekarskiej ubezpieczony został zwolniony ze służby w Milicji Obywatelskiej. Dokonując oceny charakteru służby wnioskodawcy Sąd Apelacyjny, doszedł do przekonania, że ubezpieczony wykonywał typowe, operacyjne zadania, pracując na rzecz totalitarnego państwa w jednostce, której zasadniczym zadaniem było zwalczanie opozycji. W korelacji do tych ustaleń Sąd uznał za nieuzasadnione twierdzenia ubezpieczonego, iż były to działania typowo analityczne i nikomu nieszkodzące, tym samym w toku postępowania sądowego ubezpieczony nie podważył skutecznie zgodności z prawdą informacji Instytutu Pamięci Narodowej o przebiegu jego służby w organach bezpieczeństwa państwa, gdyż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazał, że skarżący w spornym okresie pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa w pionie Służby Bezpieczeństwa odpowiedzialnym za zwalczanie opozycji politycznej oraz faktycznie wykonywał czynności na rzecz tej formacji. Zdaniem Sądu J. N. był osobą ideowo zaangażowaną, od samego początku przejawiał wolę służby na rzecz totalitarnego państwa, był członkiem PZPR i podzielał głoszone wówczas przez władze poglądy, a tym samym popierał stosowane metody. W opinii służbowej z 15 listopada 1988 r. określono go jako zaangażowanego członka partii. Ubezpieczony pracował na odcinku kontroli operacyjnej grup prowadzących działalność sprzeczną z obowiązującym porządkiem prawnym. Z nałożonych obowiązków wywiązywał się wzorowo, osiągając bardzo dobre wyniki. Zadania służbowe realizował z dużym zaangażowaniem, wykazując w rozwiązywaniu problemów operacyjnych wiele własnej inicjatywy. Jak stwierdzono, należał do wyróżniających się funkcjonariuszy. Za wyniki pracy J. N. wielokrotnie wyróżniany był nagrodami pieniężnymi i odznaczeniami państwowymi. Otrzymał Brązową Odznakę „Za zasługi w Ochronie Porządku Publicznego” i nagrodę pieniężną Ministra Spraw Wewnętrznych. Sam ubezpieczony zeznał, że Inspektorat II, w którym pełnił służbę, zajmował się rozpracowywaniem kierownictwa opozycji. W oparciu o dokument w postaci sprawozdania z przeglądu struktur i stanowisk pracy w Biurze studiów Służby

Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych ustalono również, że Biuro Studiów, a także podległe mu Inspektoraty II, rozpracowywały czołowych działaczy podziemia. Faktycznym zadaniem tych jednostek była koordynacja poszukiwań ukrywających się organizatorów podziemia politycznego, aktywizacja i koordynacja działań terenowych i centralnych jednostek operacyjnych w zakresie rozpoznania i likwidacji kierowniczych struktur konspiracyjnych powstałych na bazie „Solidarności”, nadzorowanie spraw operacyjnych prowadzonych przez różne jednostki resortu spraw wewnętrznych byłych członków Komisji Krajowej i Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej oraz działaczy ponadregionalnych angażujących się we wrogie inicjatywy i akcje polityczne.

Sąd Apelacyjny w pełni podzielił ocenę prawną Sądu pierwszej instancji, iż służba J. N. w organach ówczesnie ukształtowanej Służby Bezpieczeństwa przyczyniała się do rozwoju systemu totalitarnego i zwalczania opozycji. Sąd podkreślił, że przez cały sporny okres służby ubezpieczony w pełni dobrowolnie i sumiennie wypełniał swoje obowiązki, czerpiąc z tego korzyści. Z analizy dostępnej dokumentacji wynika, ocena działań ubezpieczonego jako funkcjonariusza wyróżniającego się i zaangażowanego w działalność struktur ówczesnej władzy, jego praca była nagradzana przez przełożonych. Ubezpieczony świadomie wypełniał zadania państwa totalitarnego, uczestnicząc w systemie zniewolenia i stosowania represji politycznych wobec osób nieprzychylnych ówczesnej władzy. Zestawiając służbę skarżącego, w formacji zajmującej się rozpracowywaniem działalności antysocjalistycznej i ruchów wolnościowo-demokratycznych, z bardzo dobrą oceną tej służby przez przełożonych zasługującą na otrzymanie przez ubezpieczonego z tego tytułu dodatków specjalnych do wynagrodzenia, awansów oraz odznaczenia państwowego, Sąd doszedł do przekonania, że ubezpieczony, wykonując swoją służbę, nie działał z zamiarem ochrony praw i wolności obywatelskich czy też ochrony interesów państwa demokratycznego, lecz w celu zabezpieczenia interesów ówczesnego aparatu władzy. Wszystkie te okoliczności we wzajemnym powiązaniu dały Sądowi podstawę do zakwalifikowania służby ubezpieczonego w spornym okresie jako służby na rzecz totalitarnego państwa w rozumieniu art. 13b ustawy zaopatrzeniowej.

Skoro w świetle powołanych wyżej poglądów judykatury, w ujęciu „instytucyjnym” pełniona przez ubezpieczonego służba wypełniała kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” użytego w art. 13b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, przy ustaleniach, że działania odwołującego nie były ukierunkowane na ochronę praw i wolności obywatelskich czy też ochronę interesów państwa demokratycznego, lecz były podjęte w celu bezpośrednio zmierzającym do naruszania podstawowych praw i wolności człowieka, to uzasadniona pozostaje ocena, służby wnioskodawcy w spornym okresie, jako pełnionej na rzecz totalitarnego państwa, kwalifikującej ją do obniżenia świadczenia rentowego. Zaprezentowana przez Sąd Apelacyjny interpretacja powyższych przepisów jest zgodna z linią orzecniczą Sądu Najwyższego i nie zachodzi podstawa od odstąpienia od przyjętej wykładni.

Sąd Najwyższy nie znalazł zatem podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i w związku z tym na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

(J.K.)

[a.ł.]